

Čínske storočie?

Všetko to začalo v roku 1978 keď Čína začala s hospodárskymi a politickými reformami, ktoré inicioval vicepremiér Teng Siao-pching. Postupom času Čína vďaka týmto reformám naberala na sile. Od roku 2008 je najväčším zahraničným vlastníkom dlhu americkej vlády čím predstihla Japonsko. Finančná kríza, ktorá v roku 2008 zasiahla celý svet, ešte viac posilnila postavenie Číny na svete

V roku 2009 dokonca výška čínskych štátnych devízových rezerv dosiahla hodnotu okolo 2 biliónov USD. Od tohto obdobia, kedy Čína zaznamenala prvé úspechy, zapríčinené danými reformami, ubehlo už 10 rokov. V nasledujúcich riadkoch sa pozrieme ako je na tom dnes a či je naozaj možné aby Čína predstihla USA a začala byť považovaná za svetovú ekonomickú veľmoc. A či je

možné, aby jej enormný ekonomický rast pokračoval aj v nasledujúcich rokoch.

Enormný rast čínskej ekonomiky dokazuje najmä to, že Čína sa dostala na 65% z hodnoty HDP Spojených štátov amerických a to na 13,457 biliónov dolárov v stálych cenách za rok 2018. V roku 2010 dosiahol medziročný rast HDP svoje maximum a to 10,6 %, v roku 2018

V tomto čísle:

Nemecká ekonomika dosahuje plnú zamestnanosť

EÚ zavádza nové pravidlá a limity pre spotrebu CO2

Ktoré krajiny EÚ majú najväčší problém so zlyhanými úvermi?

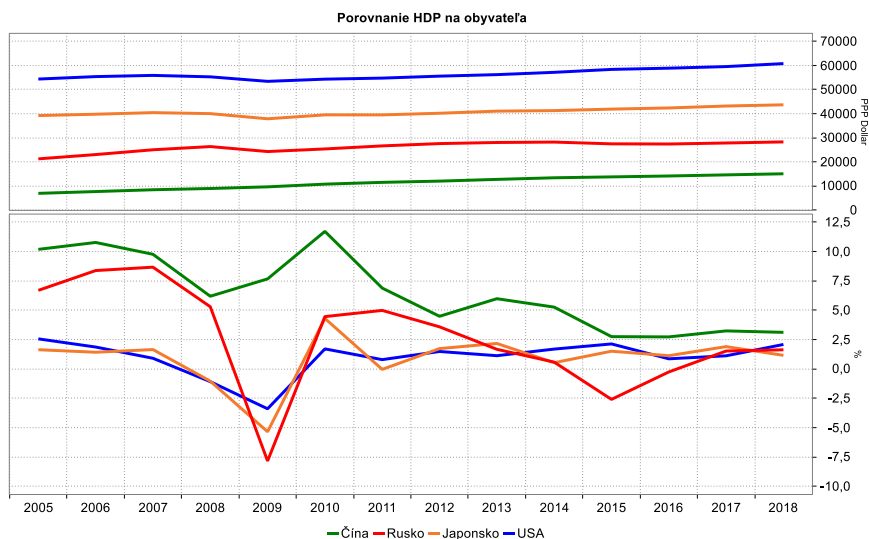
USA zvyšujú export ropy

V roku 2018 sa celosvetovo predalo 80 miliónov automobilov

Slovensko má byť v roku 2019 4. najrýchlejšie rastúcou ekonomikou

Plánované investície na Slovensku

v Q3 to už bolo len 6,6%. S priemernou klesajúcou tendenciou -0,5 percentuálneho bodu je pravdepodobné že v roku 2019 bude mať Čína medziročný rast 6,2%. Avšak napriek tomuto poklesu absolútne prírastky čínskej ekonomiky stále rastú. Od roku 2009 Čína takmer zdvojnásobila svoj HDP na obyvateľa. V roku 2009 predstavoval HDP na obyvateľa 10 000 USD no ku koncu roka presiahol 18 000 USD v parite kúpnej sily (PPP). Čína má 22 provincií z ktorých špeciálne 2 vďaka za takýto markantný rast svojho HDP na obyvateľa a to provincii Guizhou, ktorej rast HDP na obyvateľa za posledných 10 rokov predstavoval takmer 250% a provincii Chongqing kde predstavoval 175 %. Ďalšie provincie zaznamenali taktiež značný rast a to 16 provincií malo rast medzi 125% a 175 %, 5 provincií zaznamenalo nárast za posledných desať rokov v rozmedzí 100% až 125%

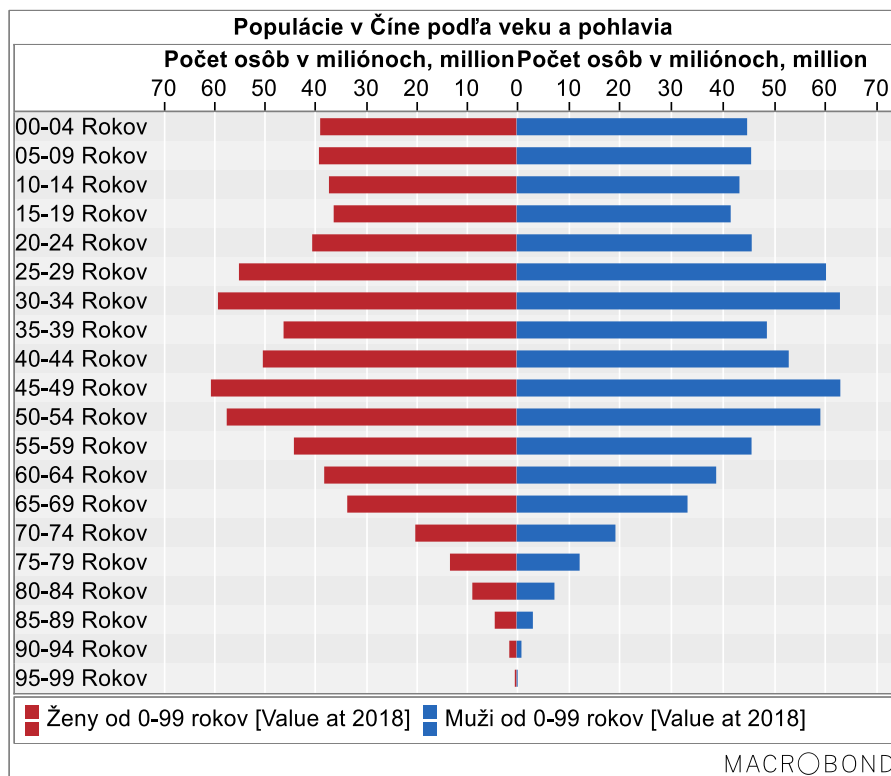

a posledných 8 zaznamenalo rast medzi 50% a 100%.

Rast čínskej ekonomiky je značne vyšší ako ostatných veľkých ekonomík na svete. Najväčší rozdiel bol od konca roku 2008 kedy prišla kríza, až po polovicu roku 2012 kedy rast Číny klesol na polovicu. Tým sa priblížil k výške rastu ostatných veľkých ekonomík sveta.

V roku 1992 Čína zaznamenala najnižší podiel na svetovom hospodárstve v svojej histórii a to 1,4%. Odvtedy robí všetko preto aby tento podiel zvýšila a tým si upevnila postavenie vo svete. V roku 2009 tento podiel už predstavoval 14,8 %. V roku 2018 to už bolo 16,1% svetového HDP a toto číslo ešte porastie.

Takýto obrovský rast je Číne umožnený najmä vďaka mohutnej pracovnej sile a počtu jej obyvateľov, ktorý sa od roku 1960 viac ako zdvojnásobil a to na takmer 1,4 miliardy. Vďaka politike jedného dieťaťa, ktorá bola v Číne zavedená v roku 1979, sa obrovský populačný boom zastavil. V roku 2017 bol ročný prírastok obyvateľstva na úrovni 0,532%. Táto politika ale spôsobila iný problém, ktorý sa začína pomaly vynárať. Generácia, ktorá sa narodila po zavedení politiky jedného dieťaťa dosahuje už vek 40 rokov čo znamená že ich rodičia sú už vo veku 60. Tento fakt by u nás znamenal takmer dôchodkový vek.

Avšak v Číne starí ľudia dôchodok nedostávajú a je na ich deťoch aby sa o nich postarali. To ale znamená, že dospelý pár ľudí sa musí starať o svojich 4 starých rodičov a o svoje 2 deti, keďže Čína uvedomujúc si tento generačný problém, zvolnila zákon na možnosť mať 2 deti. Takže dvaja dospelí ľudia musia vyživiť seba a aj ďalších 6 ľudí. Táto skutočnosť bude mať za následok pokles rýchlosti rastu ekonomiky.

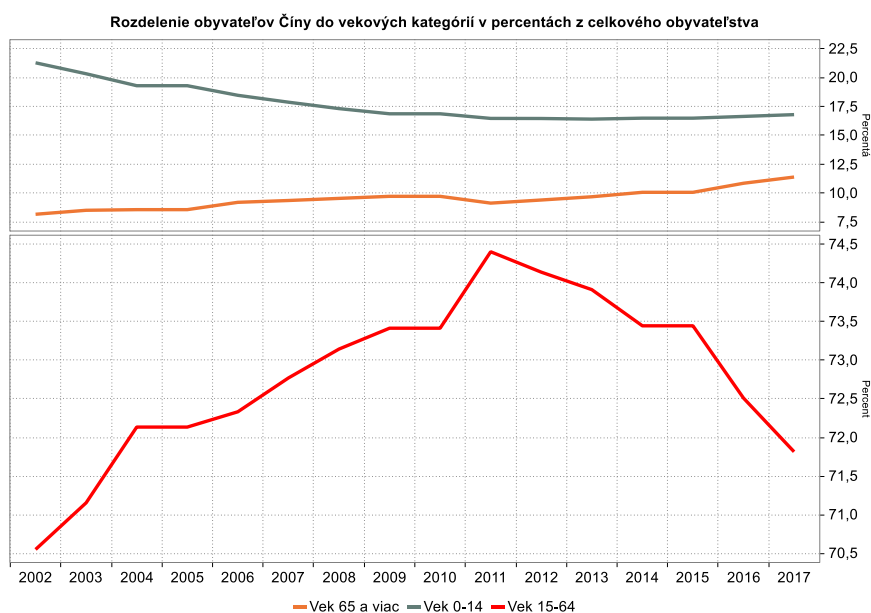
Majorita obyvateľov v Číne sa nachádza momentálne v produktívnom veku, ako je možné

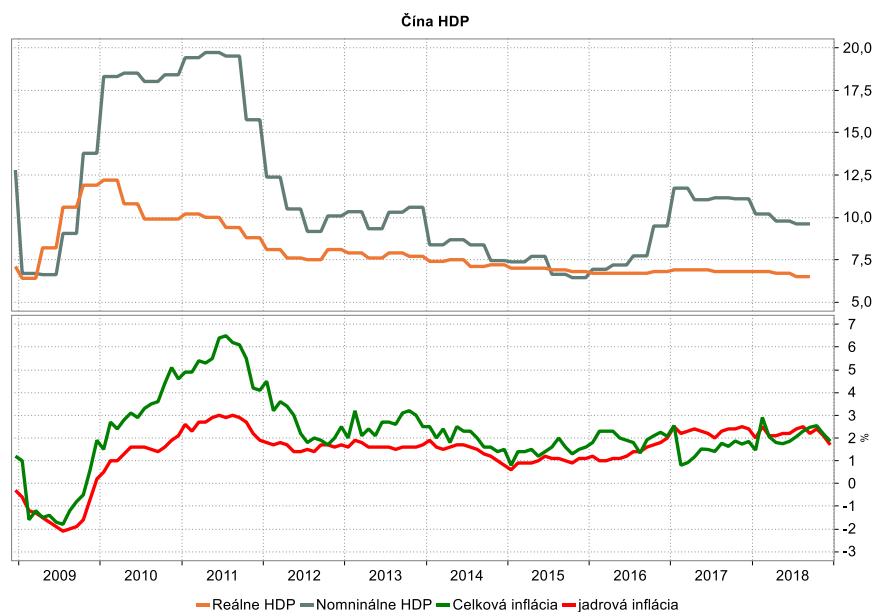
vidieť na grafe tak je to takmer až 70%. Avšak už môžeme vidieť, že počet ľudí v produktívnom veku začína klesať a to od roku 2011 a naopak počet ľudí v postproduktívnom veku začína stúpať. Tento jav bude mať o pár rokov obrovský dopad na výkonnosť čínskej ekonomiky a obrovský problém nastane vtedy keď sa tento pomer k sebe dost priblíži rešpektíve sa tieto dva pomery vymenia a bude viac ľudí v postproduktívnom veku ako v produktívnom.

Ľudí, ktorí žijú v úplnej chudobe, ktorú svetová banka stanovila na 2 USD na deň, v Číne ubúda. V roku 2008 žilo v úplnej chudobe 14,8% populácie čo bolo 194,1 milióna ľudí. V roku 2015 to bolo už len 0,7 % čo znamenalo 10 miliónov ľudí.

Infláciu v Číne už mnoho rokov Čínska centrálna banka drží v ustálenej hladine. Na grafe je vidieť, že v roku 2009 bola v Číne deflácia, následne od roku 2010 do 2011 inflácia vyskočila vysoko až na takmer 6,5%. Od polovice roku 2012 je stabilne inflácia udržiavaná v rozsahu 1-3%.

Nezamestnanosť v Číne od polovice roku 2014 konštantne klesá priemerným tempom 0,05 percentuálneho bodu za rok. V polovici roku

MACROBOND

2018 bola úroveň nezamestnanosti v Číne najnižšia za posledných 10 rokov a to 3,8%.

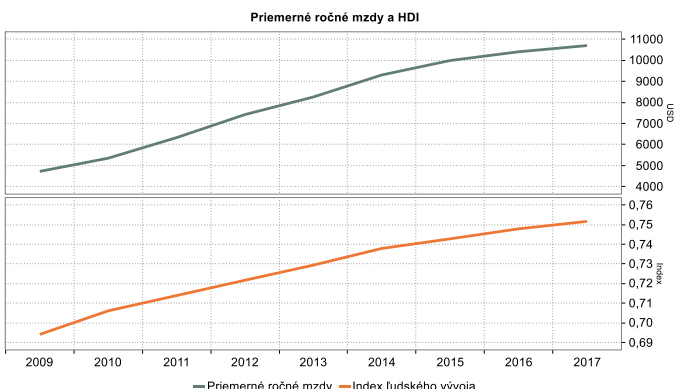
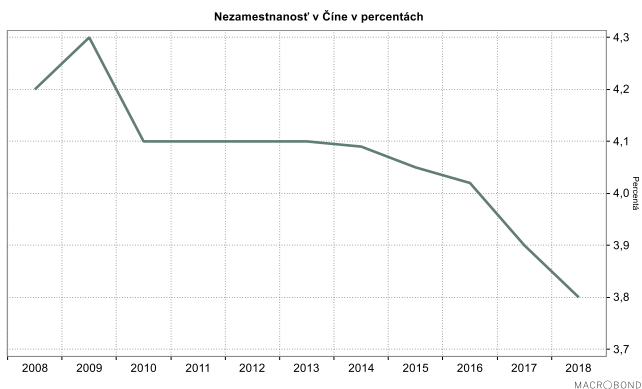
S rastom ekonomiky prichádza aj rast spotreby energie. V Číne kontinálne rastie spotreba energií všetkého typu. Spotreba elektrickej energie sa od roku 2008 takmer zdvojnásobila na úroveň viac ako 6 miliónov kWh čo je 24% celosvetovej spotreby. Najväčší nárast znamenala spotreba zemného plynu. Za posledných 10 rokov sa jeho spotreba zvýšila päť násobne, z 50 mld. m³ na 250 mld. m³ čo je tak-

mer dvojnásobok ročnej spotreby celej Európy a to 160 mld. m³. Spotreba ropy zaznamenala taktiež markantný nárast a to o zhruba 2 miliardy barelov ropy ročne na úroveň 4,5 miliardy barelov ročne čo je 12,32% z ročnej svetovej spotreby ropy. Spotreba palivového oleja začala rapídne rásť až v polovici roku 2014 a za 4 roky stúpla o 25% na 300 miliónov ton ročne čo je takmer 5% svetovej spotreby. Napriek tomu, že je Čína stále považovaná za rozvojovú krajinu, platové podmienky pracujúcich

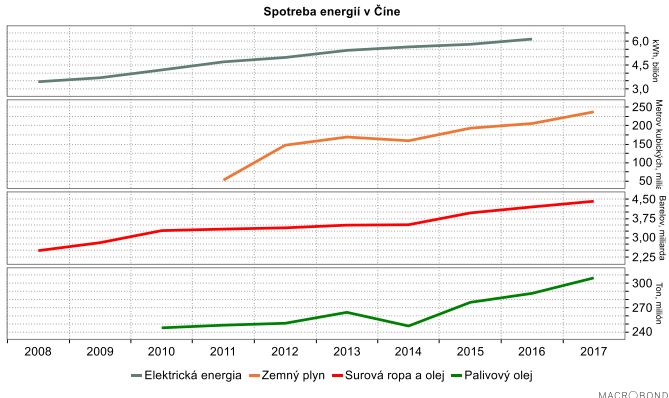
v krajine (čo sa týka mestských oblastí) sa začínajú vyrovnávať s platmi ľudí v strednej a východnej Európe.

Priemerný ročný príjem za posledných 10 rokov vzrástol na viac ako 2-násobok. V roku 2009 bol priemerný ročný príjem mestského obyvateľstva takmer 5000 USD ročne. V roku 2017 dosiahla úroveň priemernej mzdy úroveň takmer 11 000 USD ročne. So zvyšovaním príjmov a znižovaním chudoby v krajine stúpa aj index ľudského vývoja, ktorého jedna z viacerých zložiek je životná úroveň. Úrovníou presahujúcou 0,75 sa Čína radí do vysokej úrovne ľudského rozvoja a atakuje hranicu 0,8, nad ktorou sa nachádza len niečo viac ako 31 % všetkých štátov na svete.

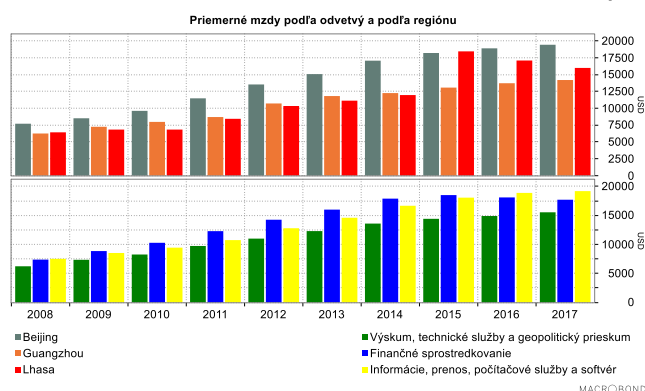
Zvyšujúca sa životná úroveň krajiny a rast miezd je zvyčajne sprevádzaná rastom spotrebiteľských cien. Medzi rokmi 2008 až 2012 bol index spotrebiteľských cien značne nestály. Maximum dosiahol na začiatku roku 2008 na úrovni ročného rastu takmer 9% a minimum v polovici roku 2009 kedy ceny ročne klesali o 2%. Od polovice roku 2012 sa však táto volatilita ustálila a rast spotrebiteľských cien sa po-

MACROBOND

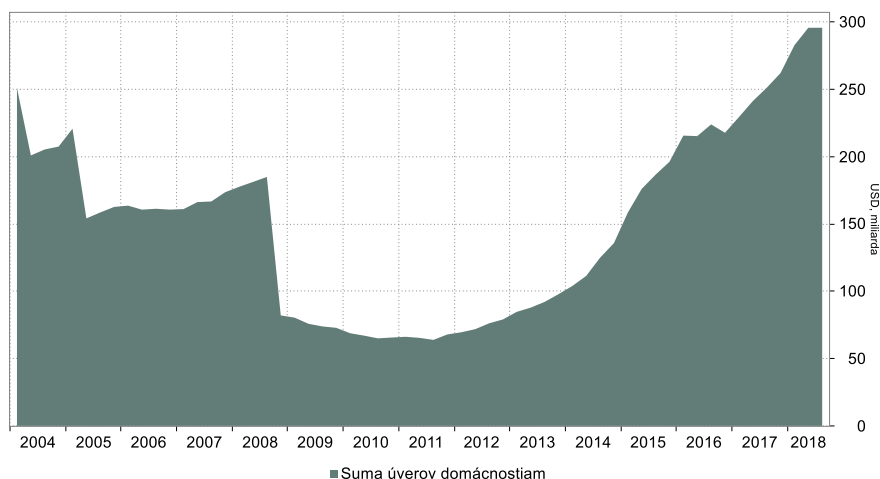

MACROBOND

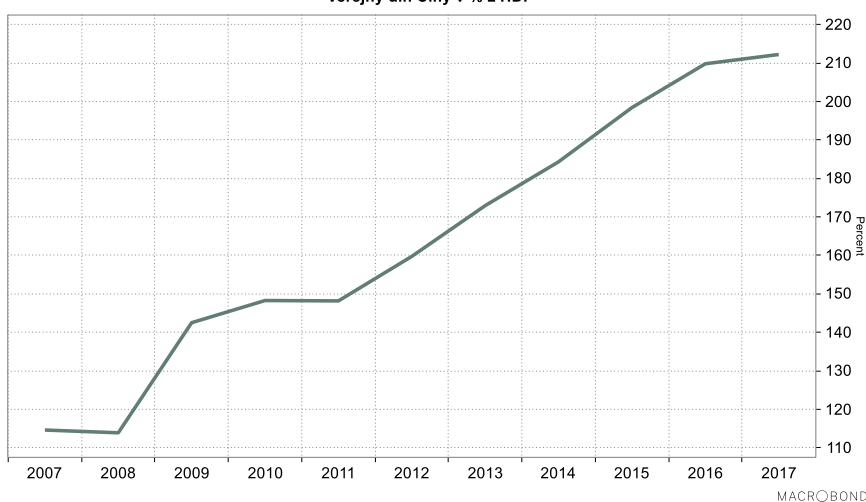

MACROBOND

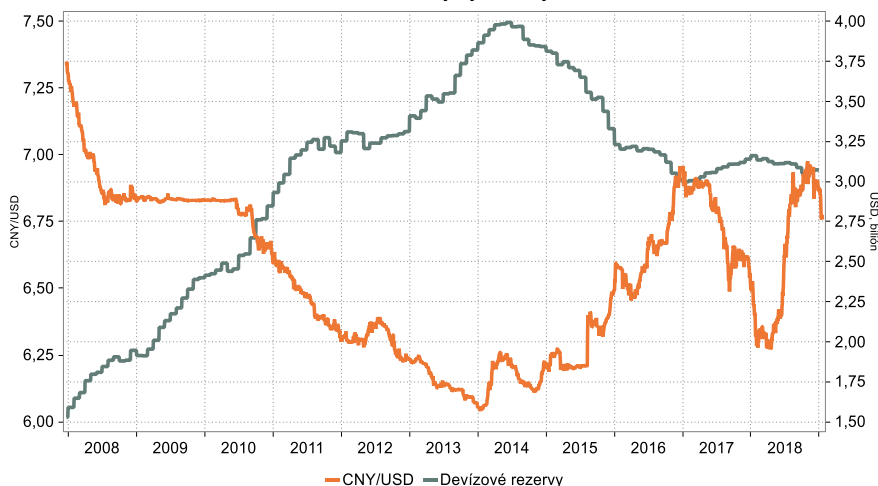
Čína - zadlženosť domácností

Verejný dlh Číny v % z HDP

Pomer kurzu Juanu a výšky devízových rezerv

MACROBOND

hybuje v rozmedzí 1-3% ročne. Ceny bytov rastú vždy o niečo rýchlejšie ako je rast indexu spotrebiteľských cien ale takmer nikdy nepresiahli 3% ročný rast od roku 2014.

Zvyšovanie životnej úrovne a zvyšovanie priemernej mzdy umožnilo obyvateľom Číny brať si viac úverov na rôzne veci ako domy, byty, autá a mnoho ďalších. Od roku

2004 až do roku 2011 mal trend využívania úverov klesajúcu tendenciu. Od konca roku 2011 sa domácnosti začali zadlžovať čím ďalej tým viac a rýchlejšie. V roku 2018 dosiahla zadlženosť domácností takmer 300 miliárd USD.

Kurz meny v eurozóne je voľný a je ovplyvňovaný ekonomickou stabilitou krajiny, ECB ho len nepriamo

koriguje pomocou svojej menovej politiky. V Číne však centrálna banka zvolila úplne iný prístup, kurz juanu nie je len upravovaný jej politikou ale je od nej priamo plne závislý. Čínska centrálna banka rozhoduje v plnej miere aký bude kurz jej meny a neexistuje tu žiadny floating.

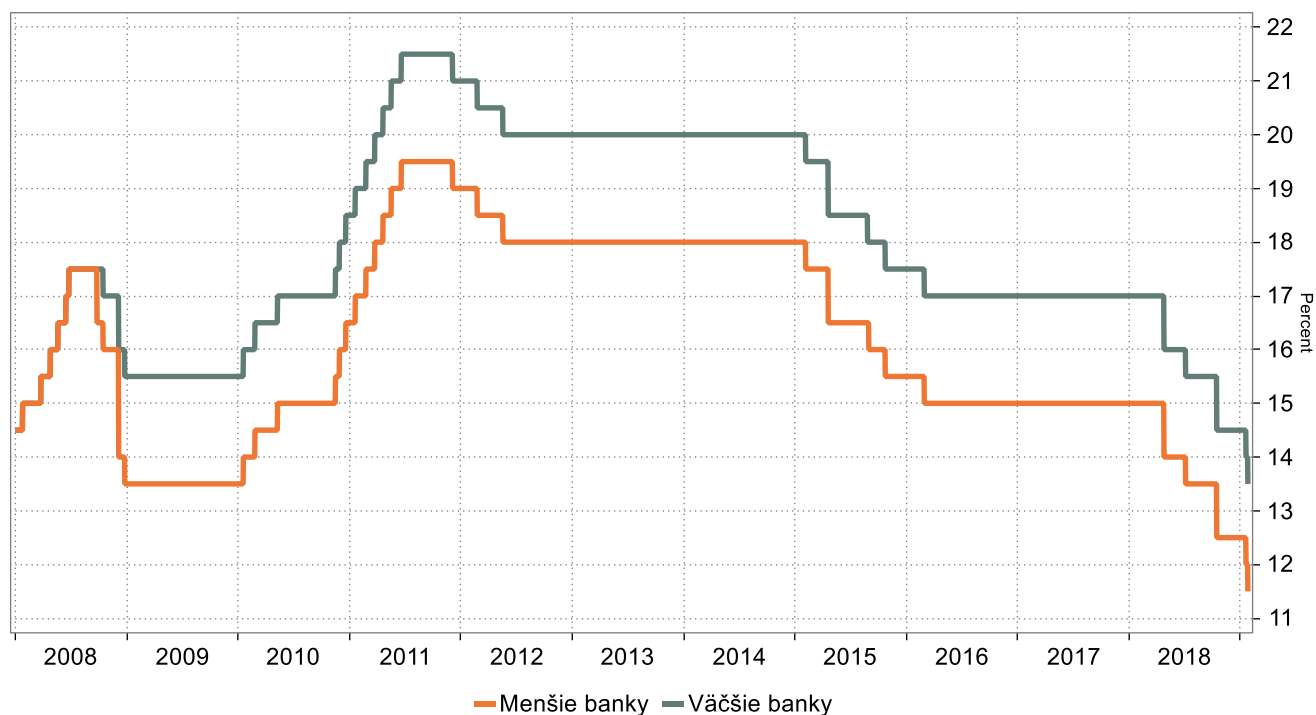
Juan od roku 2010 do konca roku 2013 posilnil na úroveň až takmer 6 USD/CNY. V tej chvíli ale čínska centrálna banka začala intervenovať a oslabila juan až na 7 USD/CNY, ktorý sa snaží udržať doteraz.

Čína je známa aj tým, že si buduje značné množstvo devízových rezerv. Od roku 2008 konštantne stúpali až do polovice roku 2014 na úroveň 4 bilióny USD. Následne do konca roku 2016 Čína znížila svoje devízové rezervy o 25% na 3 bilióny USD. Od roku 2016 si udržuje stabilné rezervy na úrovni okolo 3 bilióny USD. Ku 18.1.2019 je kurz 6,77589 USD/CNY.

Čína sa spomaľovanie rastu jej ekonomiky rozhodla riešiť rapidnými zmenami. Prvým je úprava zdaňovania dane z príjmu. Dane budú nižšie a pásma, ktoré sa jednotlivé výšky úrokov budú širšie. Ďalším zásahom je znižovanie úrokových sadzieb. V roku 2008 boli úrokové sadzby na úrovni takmer 5%. Následne raketovo vystrelili na 8% v roku 2011 v Q3. V Q3 v roku 2018 sa tieto úrokové sadzby ustálili zhruba na 6%. Ďalším veľmi významným faktorom je znižovanie povinných minimálnych rezerv v bankách. V tom období keď stúpali úrokové sadzby stúpali aj minimálne rezervy až na takmer hodnotu 22% z vkladov. Od roku 2011 Čína kontinuálne znižuje tieto minimálne rezervy, v roku 2018 to bolo dokonca 4x po sebe na hodnotu 11,5% z vkladov. Odborníci očakávajú, že tento trend bude nasledovať aj ďalšie roky.

Čína je exportná veľmoc. Jej export v roku 2018 bol 2,5 bilióna USD. Z pohľadu importu zaujíma Čína druhé miesto z objemom importu takmer 2,125 bilióna USD. Napriek

Čína - povinné minimálne rezervy

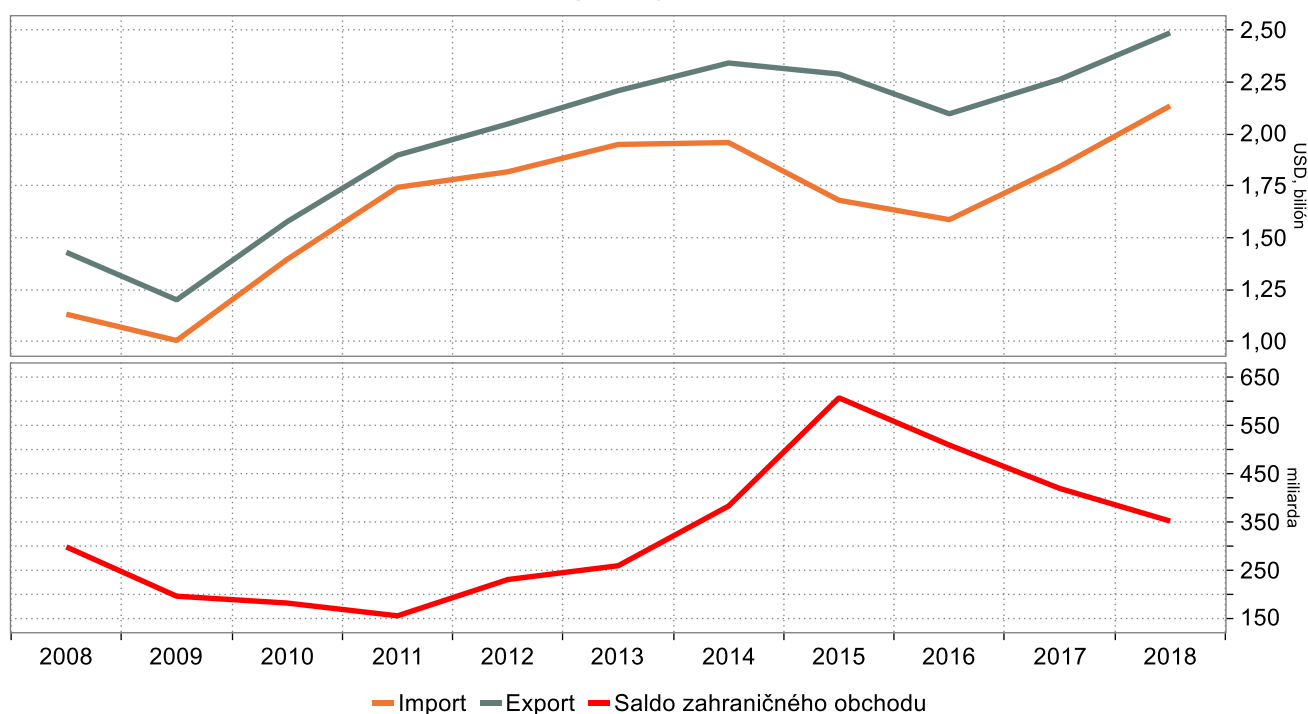
MACROBOND

rapídneho poklesu v rokoch 2014 až 2016 hodnota zahraničného obchodu Číny rastie od polovice roku 2009. Export Číny sa zdvojnásobil a import sa takmer zdvojnásobil. Saldo zahraničného obchodu si počas rokov 2011-2015 udržiavalo rastovú tendenciu. Od polovice roku 2015 saldo začalo klesať markantným tempom. Z maxima v roku

2015 na úrovni 600 miliárd USD na hodnotu 350 miliárd v polovici roku 2018 čo je pokles o takmer 42% za 3 roky. Rast čínskeho HDP síce postupne spomaľuje a s veľkou pravdepodobnosťou aj bude naďalej spomaľovať, no vzhľadom na iné veľké svetové ekonomiky stále dosahuje nadpriemerné medziročný prírast-

ky. Významným ukazovateľom je rast životnej úrovne a priemerných miezd, ktoré ukazujú reálny posun krajiny vpred. Rast Číny je však v drivej väčšine reprezentovaný mestskými oblasťami a vo vidieckych oblastiach stále pretrvávajú bieda. (dz)

ZO import export a saldo

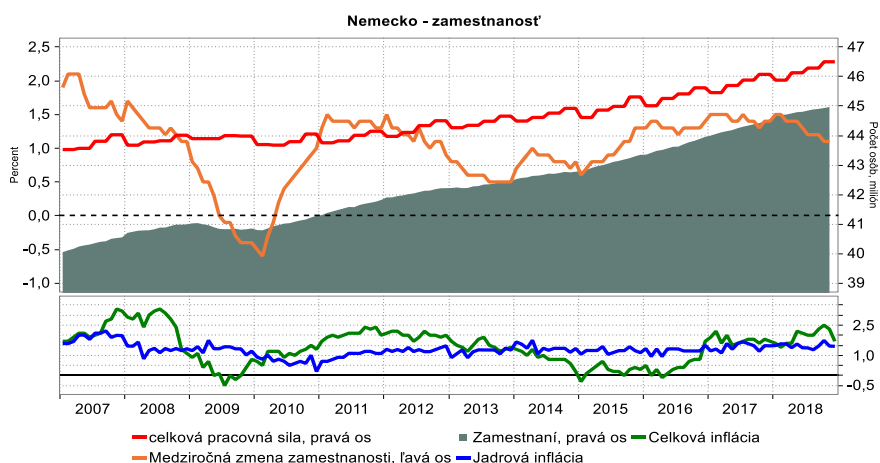
MACROBOND

Nemeci dosahujú plnú zamestnanosť

Rast zamestnanosti v Nemecku sa spomaľuje. Medziročný nárast zamestnanosti predstavoval v novembri 2018 už len 1,1 %, čo predstavovalo zamestnanie 482 tisíc nových pracovníkov. Spomaľovanie rastu zamestnanosti súvisí najmä s poklesom celkovej nezamestnanosti, keďže celkový počet zamestnaných sa šplhá na hodnoty celkovej ekonomicky aktívnej populácie v Nemecku. Nemecko dosahuje s pomedzi krajín Európskej únie, hneď po Českej Republike, druhú najnižšiu nezamestnanosť na úrovni 3,3 % podľa Eurostatu a 5 % (december 2018) podľa nemeckého úradu práce. Pri celkovom počte obyvateľov Nemecka (82,79 mil.) predstavuje pracovná sila 56,17 %, teda 46,5 mil. ľudí. Nárast zamestnanosti spojený a s nárastom prie-

mernej mzdy zvyšuje celkovú kúpyschopnosť domáceho obyvateľstva, ktorá vytvára dopyt. Tento potom môže tiež tlačiť na rast cien tovarov a služieb v krajine. To však v krajine zatiaľ nesledujeme. Na celkovú infláciu majú zatiaľ najväčší vplyv ceny potravín a energií, ktoré spôsobujú výkyvy v raste celkovej cenovej hladiny. Pomalší rast cien

energií v decembri (z novembrových 9,3 % na 4,8 %) sa prejavil na hodnote celkovej inflácie (1,7 %). Jadrová inflácia, očistená o vplyvy volatilných cien potravín a služieb sa zostáva stabilná v okolí 1,5 % (1,45 % v decembri). Priemer inflácie za celý rok 2018 dosiahol 1,9 % (jv)

MACROBOND

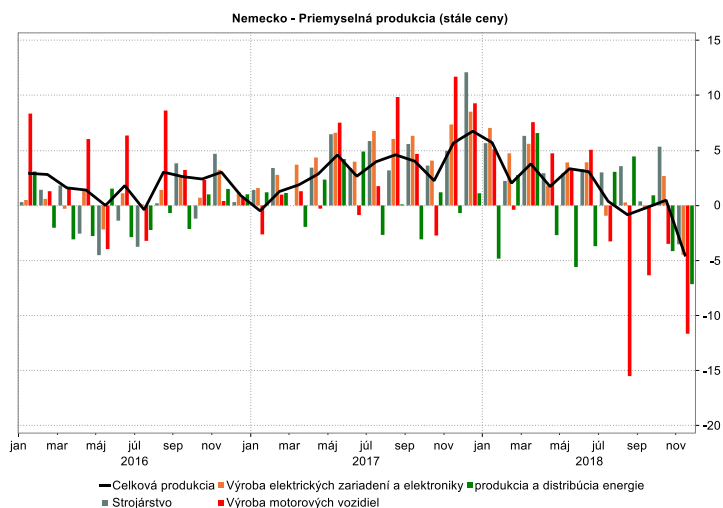
Nemecký priemysel klesá

Obdobie spomalenia nemeckej priemyselnej produkcie už nahradil jej pokles. Celková priemyselná produkcia v krajine sa novembri 2018 medziročne prepádla o 4,63 %. Najväčší pokles zaznamenáva výroba motorových vozidiel, pri ktorých sledujeme pokles produk-

cie meraný v stálych cenách už od polovice roka 2018. Ku koncu roka však pokles zaznamenali aj ostatné oblasti strojárstva, výroba elektrických zariadení ale aj výroba distribúcia energie v krajine. Okrem graficky znázornených sektorov priemyslu zaznamenávali medziročný pokles aj

jeho ďalšie časti ako napr. textilný priemysel (-6,43 %), chemický priemysel (-9,79 %), drevospracujúci (-3,99 %) ako aj hutnícky

priemysel (-3,63 %). Negatívom pre vývoj Nemeckého priemyslu, ktorého produkcia je najväčšia v rámci Európskej únie, bol na jednej strane obchodný spor s USA, kedy Donald Trump zaviedol dovozné clá aj na tvary pochádzajúce z EÚ, pričom najväčším exportérom automobilov bolo práve Nemecko. Ďalším negatívnym pôsobiacim javom podmieňujúcim rast neistoty nemeckého priemyslu je stále nejasná situácia okolo odchodu Veľkej Británie z EÚ. V prípade, že sa medzi EÚ a Veľkou Britániou nevznikne nová vzájomná dohoda upravujúca vzájomné, aj obchodné, vzťahy, môže Nemecko prísť o veľký trh, na ktorý doteraz umiestňovali svoje produkty. Táto situácia mohla zasiahnuť aj Slovensko. (jv)

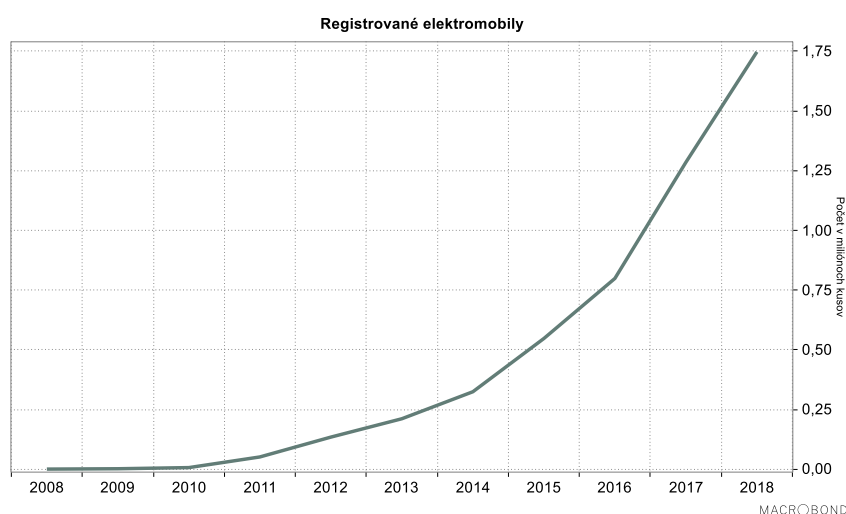
MACROBOND

EÚ zavádza nové pravidlá na limity CO2

Momentálna hranica CO₂ z áut (oxidu uhličitého vypúšťaný z osobných áut) je na úrovni 95 gramov na kilometer. Týka sa to všetkých budúcich nových predaných áut do roku 2021. Podľa EÚ by sa emisie v roku 2030 oproti roku 2021 pre osobné automobily mali znížiť až o 37,5 % a pri ľahkých úžitkových vozidlách o 31 %. Týmto by sa malo zabrániť nižšej tvorbe skleníkových plynov. Doprava tvorí zhruba 25 % všetkých skleníkových plynov v EÚ, pričom podľa nemeckých štúdií, 15 najväčších lodí na svete vytvorí rovnaké množstvo emisií ako všetky osobné automobily. Táto regulácia bude pre výrobcov automobilov veľmi náročná a nákladná. Niektoré spoločnosti čoraz viac investujú do elektromobilov, aby sa vyhli prísnyim pravidlám zo strany EÚ. Konkrétne koncern Volkswagen chce do roku zvýšiť podiel elektromobilov až na 40%

podiel. Pri tejto regulácii môže dôjsť ku strate pracovných miest, keďže by automobilky začali vyrábať viac elektromobilov, pri ktorých nie je potrebné toľké množstvo pracovníkov. Cena klasického automobilu by mohla v budúcnosti rásť, kvôli zvýšeným normám emisií. Náklady na výskum a zrealizovanie zníženia emisií sú veľmi nákladné a tieto náklady sa prenesú do ceny automobilov. Ďalším problémom je, že

pri zvýšení ceny sa celková konkurencieschopnosť týchto automobilov oproti neeurópskym autám zníži. Naopak, ak by európske automobilky začali investovať viac do elektromobilov, ich postavenie oproti čínskym elektromobilom by bol dominantnejší. Kľúčovú rolu pri výrobe elektromobilov zohráva lítium, pri ktorom Čína kontroluje až 50 % podiel pri produkcii. (pch)

Hrubá miera úspor domácností sa mierne zvyšuje

Hrubá miera úspor domácností v Eurozóne sa v roku 2018 zvýšila o 0,6% oproti predchádzajúcemu roku. Miera úspor sa definuje ako hrubá úspora domácností vydelená hrubým disponibilným dôchodkom. Tieto úspory sú časťou disponibilného dôchodku, ktorý sa nevyužíva ako výdavok na konečnú spotrebu. Miera úspor sa zvyšuje vtedy, keď disponibilný príjem rastie rýchlejšie ako výdavky na konečnú spotrebu. Momentálna miera úspor domácností sezónne očistená v Eurozóne je na úrovni 12,3 %. Je zaujímavé, že počas krízy táto miera bola na úrovni okolo 14 %.

Od tohto obdobia sa miera úspor mierne znížila a kolíše v pásme 12-13 %, pričom oproti roku 2017 dochádza k navýšeniu. A práve zvýšená úspora vedie ku kapitálovým investíciám domácností, ktoré sú dôležitým faktorom ekonomického rastu. Do čistých úspor domácností sa ešte zarátavajú zmeny čistého majetku domácností v dôchodkových fondoch. S najvyššími čistými úsporami domácností dlhodobo vedie Čína, v ktorej domácnosti dokážu usporiť až 37% svojho príjmu. Tieto úspory vedú k investíciám do fondov, ktoré investujú do rôznych odvetví po

celom svete. Švajčiarske domácnosti dokážu usporiť 18,8 % zo svojho dôchodku. Ďalej nasleduje Švédsko, Mexiko a Luxembursko s podielom okolo 15% úspor. Eurozóna je na úrovni 5,15 %. Medzi najhoršie krajiny, kde domácnosti majú vyššiu spotrebu ako príjmy a nedokážu usporiť a stále viac sa zadlžujú patrí Grécko, Lotyšsko, Litva, Portugalsko, Fínsko a Spojené kráľovstvo. Domácnosti Slovenskej republiky dokážu usporiť zhruba 2,5 %, preto aj domácnosti málo investujú do rôznych fondov a akcií. (pch)

Zvýšenie rezerv pre talianske banky na nesplácané úvery

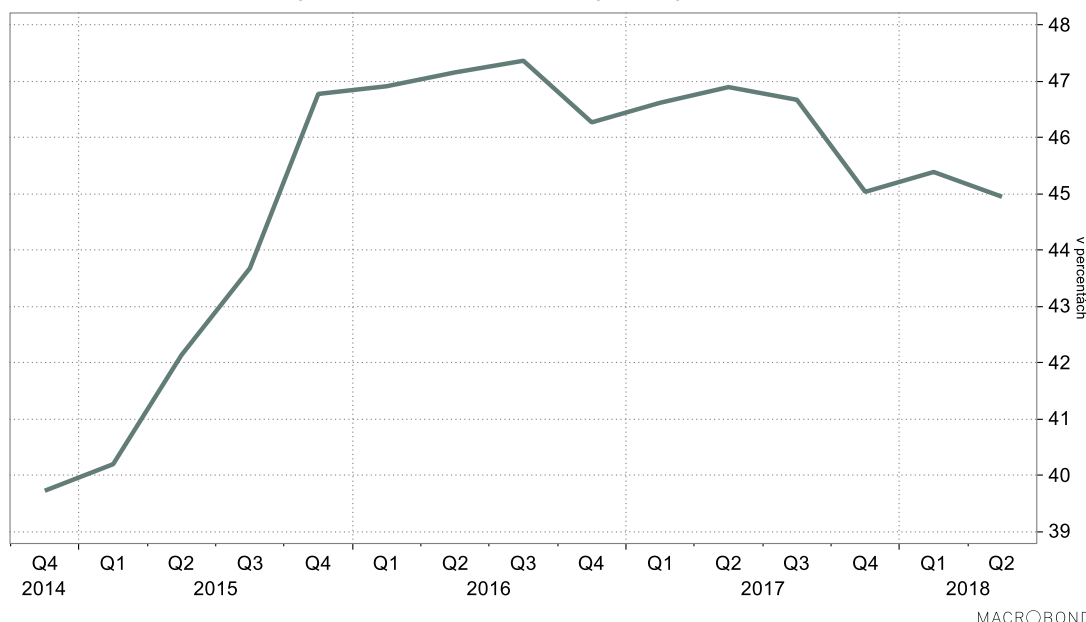
Európska centrálna banka približne do roku 2026 žiada, aby finančné ústavy v Taliansku dávali viac peňazí na pokrytie zlých, nesplácaných úverov. Do roku 2026 by finančné ústavy mali vyčleniť peniaze na úplne pokrytie týchto nesplácaných úverov. Celosvetovo nesplácané úvery tvoria zhruba 3,8% zo všetkých poskytnutých hrubých úverov. Celosvetovo najvyššie množstvo nesplácaných úverov k pomeru všetkých hrubých úverov bolo v roku 2015 s 4,2% podielom. Nesplácané úvery sa týkajú hlavne Talianska, Grécka, Portugalska a Chorvátska. Najväčšia talianska banka Unicredit SpA momentálne znížila aj svoje portfólio nevykonných úverov, kde patria úvery bez ohľadu, či sú splácané alebo nie o 36 miliárd €. Aktuálne táto talianska banka pokrýva nesplácané úvery s podielom 4,3%, čo je o niečo väčší celosvetový priemer. V taliansku v roku 2017 bol pomer nesplácaných úverov ku všetkým úverom na úrovni 14,4%. Horšie v rámci krajín Eurozóny je už iba Grécko s 45,6% podielom, čo je

Klienti by boli obmedzovaní pri výbere alebo transformovaní vlastných finančných prostriedkov, keďže väčšinu peňazí by banka musela odosielať do rezervy pre nesplácané úvery. Tieto rezervy sa vytvárajú v jednotlivých centrálnych bankách každého štátu eurozóny. Banky majú jedno riešenie ako sa zbaviť týchto zlých, nesplácaných úverov. Môžu ich predať na sekundárnom trhu. Podľa ratingu (splácania úveru) sa naakumulujú do balíkov a predávajú sa rôznym finančným inštitúciám a firmám. Tento jav sa dial aj pred finančnou krízou v roku 2008. Avšak jednotlivé agentúry vtedy nadhodnocovali rating úverov. Tieto balíky mali vtedy hodnotu okolo 542 miliárd USD. Momentálne sa odhaduje, že hodnota nesplácaných úverov v Eurozóne je zhruba 780 miliárd €. V Grécku je hodnota nesplácaných úverov okolo 100 miliárd €, čo je až 55 % celkového HDP krajiny. V Taliansku nesplácané úvery sú vo výške 70 miliárd € (16%HDP), z čoho Unicredit má na svedomí 17,7 miliárd €, ktorých sa postupne zbavuje.

V rámci dohody Bazilej III a programu kapitálový konzervatívny vankúš si jednotlivé banky musia tvoriť kapitál vo výške 2,5%, aby boli v budúcnosti pripravené na prípadné nepriaznivé udalosti. Ďalším programom je proticyklický vankúš, ktorý je povinný pri bankách s nadmerným rastom úverov. Proticyklický vankúš sa od roku 2019 pohybuje od 0 do 2,5%. Kapitálová primeranosť je ďalším programom a predstavuje podiel vlastného kapitálu banky a rizikovo vážených aktív. Momentálna výška dohody Bazilej III je 10,5 %. Aktuálne sa pre talianske banky ešte zavádza úplne krytie nesplácaných úverov. Talianske banky by do roku 2026 mali toto kritérium spĺňať. Možno očakávať, že sa banky budú nesplácaných úverov viac zbavovať aby nemuseli vytvárať 100% krytie nesplácaných úverov, pretože by na to museli vyčleniť nemalé prostriedky, ktoré svojpomocne nemajú odkiaľ naakumulovať. (pch)

skoro polovica všetkých hrubých úverov. Ak by toto opatrenie zaviedli aj v Grécku, čo sa môže stať, keďže skoro polovica úverov je nesplácaná, grécke banky nebudú mať dostatok likvidity na vytvorenie rezervy, čo by spôsobilo problémy s financovaním bankových služieb.

Pomer nesplácaných pôžičiek a splátok ku všetkým hrubým pôžičkám bánk v Grécku

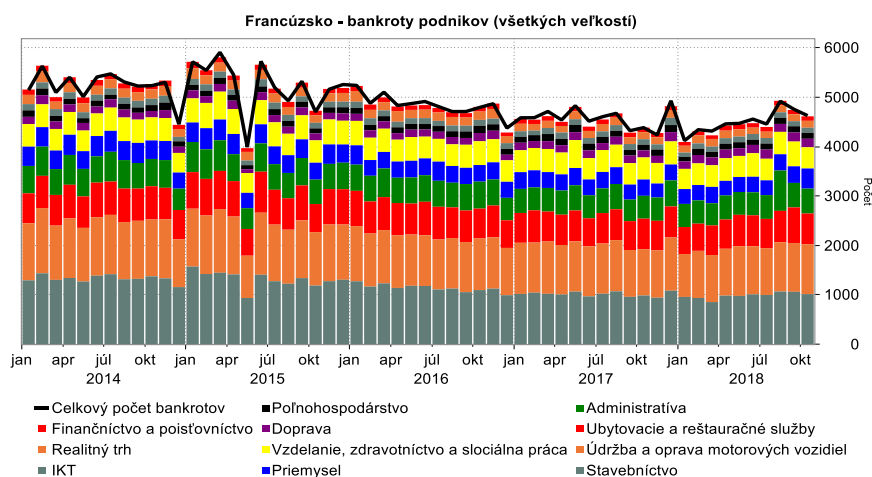
MACROBOND

Zvýšenie bankrotov francúzskych firiem

Od roku 2015 sa vo Francúzsku podarilo zlepšiť podnikateľské prostredie a celkový ekonomický stav podnikov, čo sa prejavilo v poklese v znižovaní počtu neúspešných podnikov, ktoré upadli do bankrotu. Mohol za to jednak aj pozitívny ekonomický vývoj spojený s celkovým hospodárskym rastom. Pokiaľ mali podniky dostatok zákaziek a bol dostatočný záujem o ich produkty resp. služby, nemali problém plniť si svoje záväzky. Celkový počet bankrotov však v roku 2018 nabral znova opačný trend a začal sa zvyšovať. Kým v januári 2018 skončilo bankrotom 4 121 podnikov, v auguste to bolo až 4 919 (teda o 5 % viac v porovnaní z augustom 2017). Aj napriek miernemu medzimesačnému zníženiu bolo v októbri 4 628 zbankrotovaných firiem, čo bol znova 5,5 %-tný medziročný nárast. Najväčší podiel na celkovom počte bankrotov mali

v októbri formy zo stavebného sektora (22 %), čím si držia prvenstvo medzi sektormi, kde dochádza k bankrotom najčastejšie. Problémy ale majú aj firmy pôsobiace v oblasti predaja, údržby a opráv automobilov (s podielom 21,8%) a firmy pôsobiace v oblasti ubytovacích a reštauračných služieb s podielom 13,4 % na všetkých bankrotoch v danom mesiaci. Za bankrotmi firiem v spomínaných odvet-

viach môže stáť aj vysoká konkurencia a na trhu, čo postihuje najmä mladšie a menšie firmy. Spolu so spomaľovaním ekonomického rastu a neusporiadaním nových vzťahov s Veľkou Britániou môžu francúzske firmy čeliť ďalším bankrotom vo zvýšenej miere, pokiaľ si nevybudujú stabilnú ekonomickú štruktúru a dostatočne nediverzifikujú predmety podnikania a trhy na ktoré dovážajú. (jv)

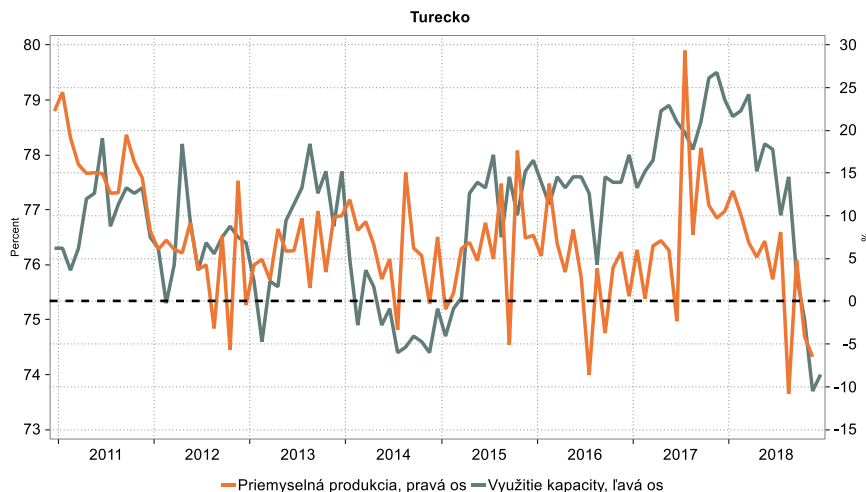

Turecko v recesii

Priemyselná produkcia v Turecku začína klesať. V novembri 2018 sa medziročne prepádla o 6,49 %. Trend znižovania priemyselnej produkcie možno sledovať aj na využití celkovej potenciálnej výrobné ka-

pacity krajiny. Hoci Turecko ku koncu roka 2017 produkovalo na úrovni 79,5 % zo svojich produkčných možností sa tento stav znížil až o 5,5 percentuálneho bodu a v decembri 2018 sa zastavil na úrovni

74 %. Krajina vykazuje za tretí kvartál 2018 hospodársky nárast takmer 22 % v bežných cenách, čo je však značne skreslený údaj vzhľadom na prudký prepád tureckej líry a výrazný nárast inflácie, ktorá dosiahla v decembri 20 %-tný medziročný nárast. Dôvodom je zápase- nie Turecka so začínajúcou ekonomickou ako aj politickou krízou v krajine. S poklesom a útlmom priemyselnej produkcie ako aj celkového výkonu ekonomiky je možné, že v krajine bude ďalej pokračovať aj trend nárastu nezamestnanosti. Tá bolo v októbri 2018 na úrovni 11,5 %. (jv)

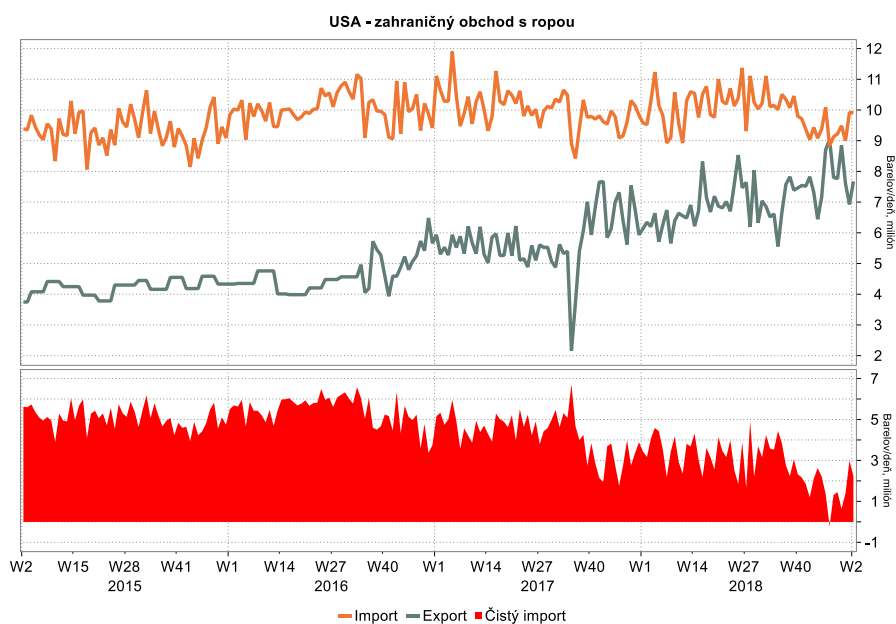

USA zvyšujú export ropy

Spojené Štáty aj napriek vlastnej ťažbe dlhodobo dovážajú oveľa viac ropy ako jej z krajiny vyvážajú. Celkový import ropy do USA sa počas roka 2018 držal v priemere okolo 10 miliónov barelov denne. V druhom januárovom týždni tohto roka to bolo 9,92 miliónov barelov za deň. Celkový export ropy s krajiny sa pritom začal posledné dva roky mierne zvyšovať a v januári tohto roka dosiahol 7,68 milióna barelov denne. Čistý import ropy do USA, ako rozdiel importu a exportu, sa tak držal v okolí 2 miliónov barelov denne a v januári tohto roka na 2,23 milióna barelov za deň. Jedným z dôvodov potreby väčšieho importu ropy do krajiny je domáca spotreba prevyšujúca celkovú domácu produkciu. Celková produkcia ropy v USA je na úrovni

približne 16,67 miliónov barelov za deň, no denná spotreba sa pohybuje na úrovni až 20,6 miliónov barelov za deň. Vzhľadom na takúto potrebu importu ropy je momentálna situácia s nižšími cenami ropy pre USA vyhovujúca. No má to aj

svoju druhú stránku, kde sa pri exporte ropy prejavuje skôr zníženie príjmu z predaja najmä pri novom zaswapovaní predaja. Aj preto možno sledovať zvýšenie exportu a možnej snahy vykompenzovať straty exportovaným objemom. (jv)

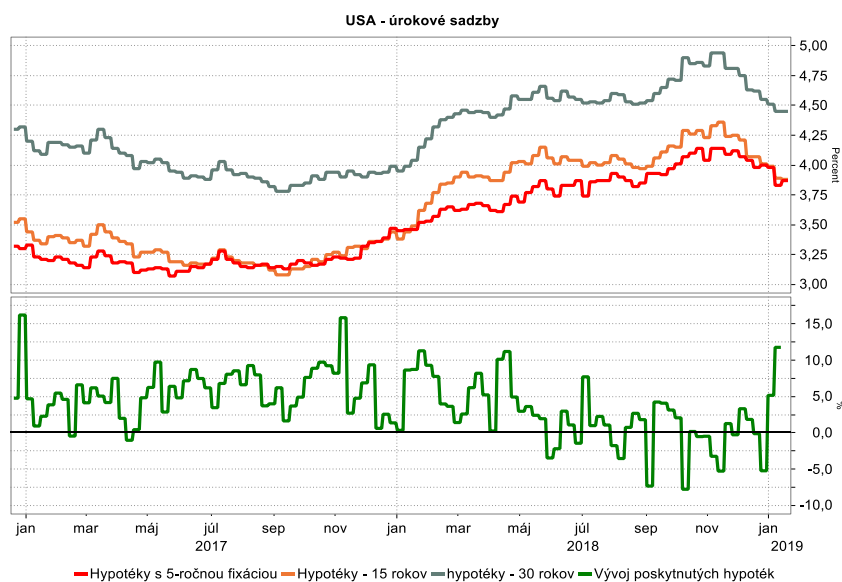
MACROBOND

Hypotéky v USA

S rastom hlavnej úrokovej sadzby v USA zo strany Federálneho rezervného systému (Fed) sa stávajú čoraz drahšími aj hypotéky v krajine ale aj všetky ostatné úvery. Okrem hlavnej úrokovej sadzby v USA, zaznamenali nárast aj medzibankové úrokové sadzby od ktorých sa ďalej odvíjajú úrokové sadzby poskytované klientom. Na vývoji úrokov jednej z najväčších finančných spoločností v USA poskytujúcej úvery a hypotéky, Freddie Mac, možno tiež sledovať trend nárastu v dôsledku už spomínaných okolností. Aj navzdory výraznému rastu týchto sadzieb počas uplynulých dvoch rokov 2017 a 2018 sa ku koncu roka 2018 tento trend zrazu otočil. Dnes sú úrokové sadzby poskytované v rozmedzí 3,83 % (pri 5-ročnej fixácii a neskoršom prehod-

nocovaní týchto hypoték) až po 4,45 % (pri hypotékach poskytovaných na 30 rokov). Na znižovanie úrokov pri poskytovaní hypoték hneď zareagovali aj spotrebitelia, čo sa prejavilo v medziročnom náraste nových hypoték až o 11,76 %.

Na tomto príklade sa je možné sledovať správanie spotrebiteľov pri nižších úrokových sadzbách. Poskytovanie lacnejších (hypotekárnych) úverov znamená a zvýšený dopyt na realitnom trhu, na z čoho môže profitovať aj sektor stavebníctva. (jv)

MACROBOND

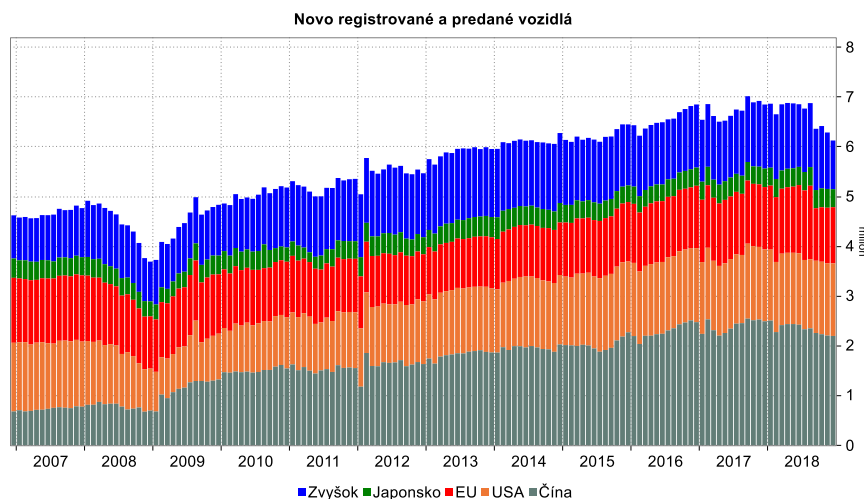
80 miliónov vozidiel predaných v roku 2018

V roku 2018 predaj vozidiel prekonal hranicu 80 miliónov kusov. Najväčším ťahúňom predaja vozidiel patrí Číne, kde momentálne žije 1,4 miliardy ľudí, čo predstavuje 18,4 % z celkového počtu ľudí. V Číne novo registrované a predané vozidlá v roku 2018 prekonal hranicu 28 miliónov. Je to spôsobené hlavne zvýšenými príjmami obyvateľstva a zvýšenými úsporami. Čína momentálne nepredstavuje tak ako v minulosti krajinu komparatívnej výhody v podobe pracovnej sily. Aktuálne sa v Číne zdražuje pracovná sila a zvyšuje sa aj parita kúpnej sily čínskeho ľudu, ktorá sa pretahuje vo zvýšenej spotrebe.

V Spojených štátoch tvoril obchod s vozidlami 17,5 milióna vozidiel, čo je minimálny vzrast oproti minulému roku. V EÚ dosiahol predaj úroveň 15,2 milióna, čo je taktiež minimálny nárast. V Japonsku sa taktiež predaj áut

výrazne nezvýšil a stagnuje. V roku 2018 sa v Japonsku predalo 4,4 milióna áut. Najväčšou potenciálnou krajinou pre automobilový priemysel je India. S predajom 2,24 milióna vozidiel za rok 2018, tvorí iba 2,8 % podiel celkového predaja vozidiel vo svete. Avšak s druhým najväčším počtom obyvateľov po Číne ide o veľmi nenasýtený trh. Preto potenciál Indie netreba podceňovať, keďže sa pri Indii aj najvyšší ekonomický rast na rok 2019 na úrovni

7,3 %. Komparatívne výhody zisťujú aj jednotlivé značky automobiliek, ktoré stavajú automobilové závody v Indii. Lacná pracovná sila, vysoký počet zamestnancov, nevelmi prísne normy dodržiavania vypúšťania emisií do ovzdušia fabrikami, nenasýtený trh, možnosť nadbytočnej produkcie predat na domácom trhu a jednoduchý prístup na čínsky trh. To sú hlavné komparatívne výhody Indie, ktoré využívajú aj pri produkcii automobilov. (pch)

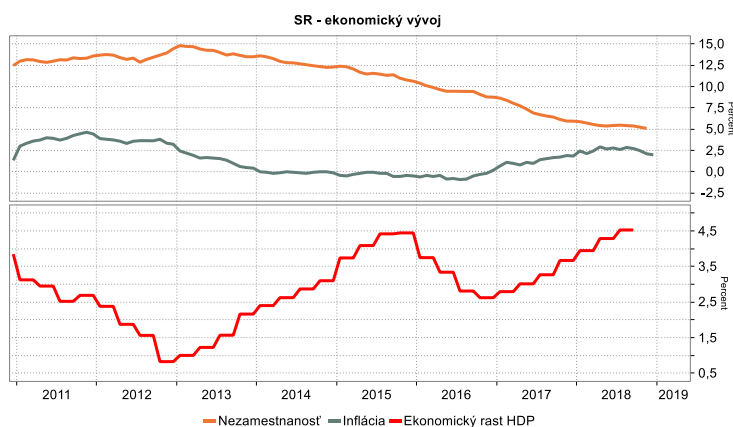
Slovensko ako 4. najrýchlejšie rastúca ekonomika

Po Indii, Číne a Indonézii, čo sú ekonomiky, ktoré by mali v roku 2050 dominovať vo svete v parite kúpnej sily, sa na štvrtej pozícii nachádza Slovenská republika. Ide o ekonomický rast reálneho hrubého domáceho produktu na rok

2019, kde sa pri Slovensku uvádza číslo 4,3 %. Tento rast je spôsobený zvyšujúcimi sa investíciami hlavne v automobilovom priemysle, podľa štatistik by sa malo v novom roku vytvoriť ďalších 47 tisíc pracovných miest. Ďalej tento rast ovplyvňuje

zvýšenie minimálnej mzdy, ktorá vyvíja tlak na mzdy vyšších kategórií. Ekonomický rast ovplyvňuje

aj rýchly rast cien. Miera inflácie meraná indexom spotrebiteľských cien dosiahla v roku 2018 oproti roku 2017 v priemere 2,5 %. Na rok 2019 sa očakáva miera inflácie 2,74% a na rok 2020 takmer 3% hranicu. Pri takejto zvyšujúcej sa inflácii by sa zamestnanosť mala stimulovať a znížiť mieru nezamestnanosti. Ekonomický rast podporí aj zvýšený export a import tovarov. Pri exporte sa uvádza 7,9 % nárast, pri importe 6,8 %. Zvyšujúca spotreba domácností a vládne výdavky taktiež podporia ekonomický rast do vyšších čísiel. (pch)

Plánované investície v SR hlavne do automobilového priemyslu

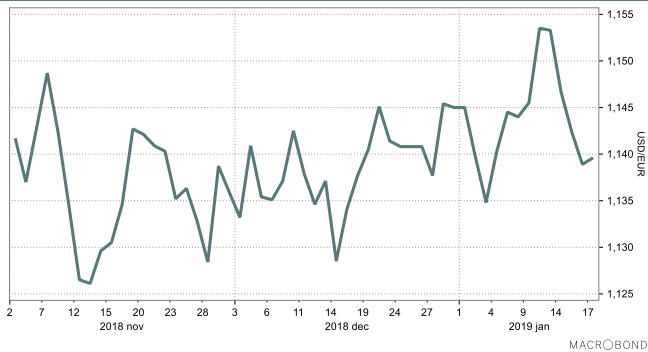
O slovenskú republiku majú investori veľký záujem. Je to hlavne kvôli neustále zvyšujúcemu sa automobilovému priemyslu. Momentálne v Slovenskej republike vyrábajú závody štyroch automobiliek ročne 1,08 milióna automobilov. A hovorí sa aj dovedna o piatej automobilke. Momentálne sa u nás nachádza 70 rozpracovaných projektov vo výške 2,7 miliardy €. Tieto nové projekty by zabezpečili približne 24 tisíc nových pracovných miest. Zhruba polovica týchto miest by mala vzniknúť v najmenej rozvinutých regiónoch, pričom do východnej časti by malo prúdiť až 44 projektov. Aktuálne vláda schválila investičné stimuly pre 5 firiem vo výške viac ako 7 miliónov €. Sú to firmy: Schelling Slovakia (strojárská výroba v okrese Košice), LOPAS (stavebná firma v okrese Lučenec), Intercable S.R.L. (výroba komponentov pre prémiové osobné vozidlá s elektrickým a hybridným pohonom v okrese Detva), Schur Flexibles Moneta (výroba obalových materiálov pre cukrárenský priemysel v Trebišove) a Miba Sinter (výroba súčiastok pre automobilový priemysel v Dolnom Kubíne). Ďalšími plánovanými investíciami bude výstavba továrne v Kežmarku pre výrobu automobilových dielov. Túto továreň realizuje švajčiarska spoločnosť Mubea Engineering prostredníctvom slovenskej

pobočky. Investícia je vo výške zhruba 51 miliónov € v okrese s 15,35 % mierou evidovanej nezamestnanosti. V Štúrove sa chystá rozšírenie výroby španielskej hutníckej skupiny Condals Gropu. Táto skupina pôsobí v SR prostredníctvom slovenskej dcérskej spoločnosti SKC foundry. Táto spoločnosť predstavila bývalú papiereň na zlievareň vyrábajúcu dodávky pre automobilový priemysel. Podľa tohto rozšírenia sa má produkovať skoro 3-násobná produkcia a vytvoriť sa má ďalších 170 ľudí. Česká skupina BR Group prichádza ako nový investor do Trebišova. BR Gropu je skupina výrobných spoločností s českým kapitálom, ktorí pôsobia v oblasti textilného, stavebného a strojárkeho priemyslu a výroby dielov pre automobilový priemysel. V Námestove, v priemyselnom areáli Campus by sa mali rozšíriť výrobné priestory o ďalších 600 pracovných miest. Developerská skupina Accentis ráta s investíciou do nových priestorov vo výške 17 miliónov €. Výroba bude v nových priestoroch zameraná na výrobu automobilových dielcov do automobilových interiérov. Azda najzaujímavejšou investíciou patrí otvorenie nového vývojového centra v Košiciach nórskou spoločnosťou Visma. Spoločnosť sa bude snažiť vytvoriť v Košiciach veľký tím kvali-

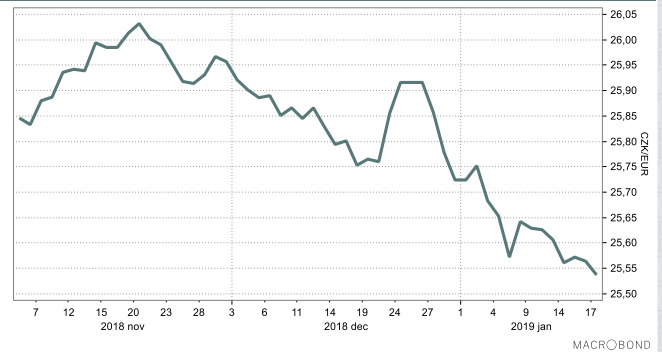
fikovaných vývojárov. Táto spoločnosť chce zamestnať v najbližších rokoch až 200 pracovníkov. Tento tím vývojárov bude zameraný pomocou nových technológií ako umelá inteligencia a robotika na tvorbu inovatívneho cloudového softvéru. Takéto investície do vedy a výskumu, ktoré prinášajú vyššiu pridanú hodnotu sú oveľa prospešnejšie, konkurencieschopnejšie a majú vyšší predpoklad na ekonomický rast v budúcnosti. Pri ostatných investíciách ide hlavne o automobilový priemysel v ktorom je stále nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily. Pomôckou pre nedostatok pracovnej sily môže byť aj nové opatrenie, ktoré platí od roku 2019. Ide o zjednodušenie a zrýchlenie príchodu pracovnej sily z tretích krajín (nečlenské krajiny EÚ). Toto opatrenie má zefektívniť vstup a pobyt nerezidentov na územie SR za účelom zamestnania a týka sa hlavne profesií, kde je nedostatok pracovnej sily. Deficit pracovnej sily v automobilovom priemysle je značný, a týmto opatrením by sa mohla zvýšiť zamestnanosť v tomto sektore. Slovinci protestujú, nie sú spokojní s platovým ohodnotením a postupne automobilové závody sú nútené prilákať zamestnancov z iných štátov, ktorí sú ochotní za takéto platové podmienky pracovať. (pch)

AKTUÁLNÝ VÝVOJ NA TRHOCH

EUR/USD

EUR/CZK

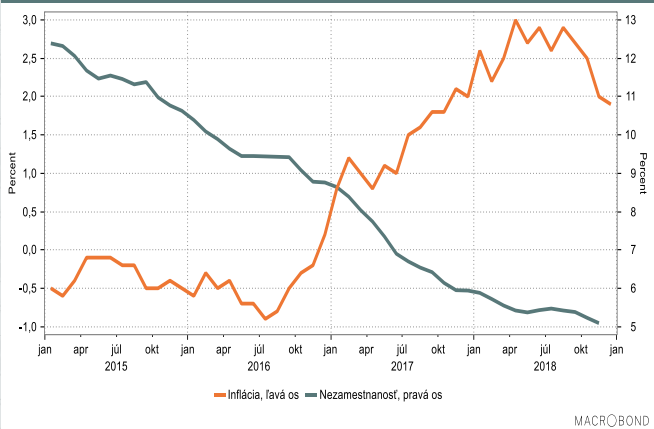
ZLATO

ROPA

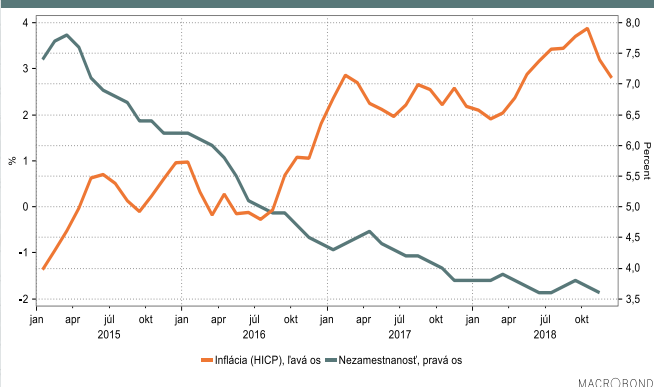
SLOVENSKO

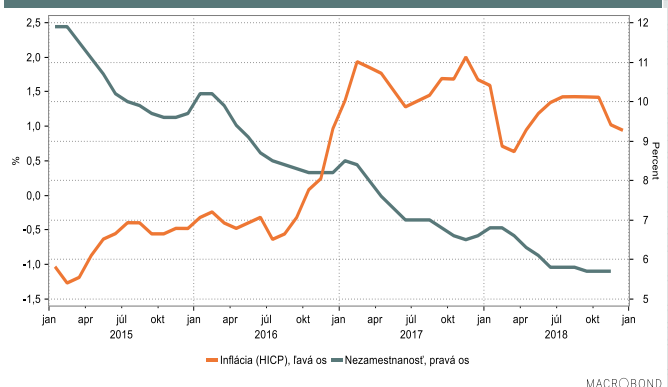
ČESKÁ REPUBLIKA

MAĎARSKO

POLSKO

SPRÁVY Z FINANČNÝCH TRHOV

- Prvá čisto mobilná banka s názvom 365 banka spustila svoju ostrú prevádzku v novembri 2018. Predchádzalo tomu testovanie beta verzie aplikácie, na základe ktorej sú klientom poskytované všetky služby na jednom mieste bez nutnosti návštevy pobočky. Od začiatku roka 2019 začala banka s rozsiahlou mediálnou kampaňou. Nová 365 banka spadá pod Poštovú banku.
- Američania plánujú v košickom U.S. Steel vybudovať novú linku s technológiou na výrobu moderných a vysokokvalitných plechov určených pre elektromobily s kapacitou 100 tisíc ton/rok. Preinvestovať sa má 115 mil. eur a spustenie linky je plánované koncom roka 2020.

Tento dokument je publikovaný pre spoločnosti skupiny BENCONT , a môže byť reprodukováný a ďalej šírený len s jej písomným súhlasom. Informácie v tomto dokumente boli získané z externých zdrojov, ktoré boli spoločnosťou považované za spoľahlivé.

Matúš Jančura

Hlavný analytik, Bencont INVESTMENTS
jancura@bencont.sk

Jozef Prozbík

Analytik, Bencont INVESTMENTS
prozbik@bencont.sk

Analytici:

Nebesník Martin
Bruchánik Rudolf
Chalupka Peter
Vražda Ján
Zemčák Dávid

Vajnorská 100/A
831 04 Bratislava
www.bencont.sk

BENCONT INVESTMENTS

BENCONT GROUP

BENCONT DEVELOPMENT